אח הוא ברי הוא. כל אלו המעשים לא משמיענן לך מידי אלא לתשובות הלדוקים:

דדלו דוולא. פי' בקונטרס פועלין המשקין שדות ובערוך[ה] פי' בת ונשא לאוכן את אנוסת אביו ובת יעקב אומרת כן: **ובני הוא.** בני הוא: **שנוס ענך בני.** שנוס לך בני: **בת אחותך אני.** בעובד כוכבים הבא על בת בתו והוליד בן ונמצאת זו אמו ובת אחותו שאמה של זו אחותו מן האב: **דלאי דדלו דוולא.** לבני פועלין המשקין את השדות אני שואלת מידה זו: **ליפול לבו ספר פסר.** הרי נפלה לכם מידה סתומה ומוסתרת להפתר: ה"ג **בר הוא ואנא בת אחוה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בת בנו: בייא מאח.** קובלת אני על אחי שהוא אבי ובעלי וכן בעלי והוא בעלה דאם שהולידני מאמי והיינו אמי דהוא אב אלא נאפוני מילי הוא: [ו] **ואחור הזקן.** אביו של זה וקאמרה הך בת על אביה הכי דהוא אחיה מן האם וגם אביה הוא ובעלה שאחוז ובא עליה וכן בעלה שאחוז הזקן ובא עליה והוליד בניה: **נאחוה יאמי בני ברתיה.** אלו בני הזקן שהוליד ממנה דהוו אחין מאביו ובני ברתיה: **והוליד ממנה בן.** וקאמרה ליה אחות אמו אנא ואת אחי מאב אחד אנא ואמך אחי מן אב[ז] אחד ואנא ואבוך אחי מן האם: **וקא"ל בריה דשמעון לבר בריה דלוי.** אנא ואת בני אחי בני שני אחיה אנא ואבוך בני שני אחיה אנא ואמך בני שני אחיה: **מתני' לא חולין כו'.** דאחוה מן האב בעינן וגר אין לו שאר האב דרחמנא אפקייה מזרע בהמה שנאמר (יחזקאל כג) וזרמת סוסים זרמתם: **גמ' נשי דהדדי.** אשת אחיו ולאו משום ייבום אלא אפילו במקום בנים דקסבר אין קורבה לגר דבקטן שנולד דמי: **מן האם ולא מן האב דל"ע אסיר.** דאחי לאיחלופי בישראל: **בשר אביו שדינן ליה דהא בני פלגיא קרו לה.** הלכך לא מסקי אינשי אדעתייהו שהן אחין מן האם ומידע ידעי דהאי דשרינן להו משום דאין אחוה מן האב לגר דקתם עובדת כוכבים זונה היא ומאיש אחר הוא: **קרו להו נמי בני פלגיפא.** ואמרי אינשי הני ולאי אחי נינהו וקא שרינן להו באשת אחיו ואחי למישרי נמי בישראל כה"ג: **מ"ט לאו משום דאסירי.** משום אחוה ואשמעינן מתני' דלא שייכא בהו ייבום וקיימא עליה באשת אח: **אי אמרת בשלמא.** לא מייבמין דקתני מתני' הכי אשמעינן דאסירא לייבם היינו דקתני אפי' דאע"ג כו' ואיכא למימר דתיהוי עליה כנכרית ואי בעי ליבומי מייבם אפי' הכי אסירא: **אלא אי אמרת.** מתניתין לא אתא לאשמועינן אלא דשריא לעלמא מאי אפי' דמשמע אע"ג דכשתי אמהות דמו שרו לעלמא לגבי יבמה לשוק לא איכפת לן אי בני אם אחת נינהו או לא: **דאע"ג דפרוייהו לידתן בקדושה.** דאחי לאיחלופי בישראל ומישרי יבמה לשוק בלא חליצה אפי' הכי שרו לעלמא דמידע ידעי דייבום מן האב הוא ועובד כוכבים אין לו אב. ודוקא לעלמא אבל לדידהו מודי רב אחא דאפי' כרת דאשת אח איכא כיון דלידתן בקדושה הרי כאן אחוה מן האם ודקא משני רב אחא ולדידהו נמי שריין אריסא קאמר ולא אסיפא: **שני אחים באומים.** דהני ולאי אחים נינהו מן האב דקי"ל (לקמן דף לח.) טיפה אחת היא ומתחלקת לשתים אפילו הכי לא חולצין ולא מייבמין: **ואין הייבין משום אשת אח.** אפי' קידשו לאחר שנתגיירו דגר שנתגייר בקטן שנולד דמי הלכך אין לו אחוה ואפילו מן האם: **לא חולצין ולא מייבמין.** דלד ייבום מן האב הוא והני אין להם אב דזרע מגרי[ח] כבהמה: **אבל הייבין.** כרת משום אשת אח מן האם שהרי היא ישראלית שילדה בנים:

הא

אח מאב כו'. משלות הן ורגילים בני אדם לאומרן: **והוא בעלה דאם.** אחי מאבי נשא את אמי היינו דיעקב אנס את אשה והוליד בת ונשא לאוכן את אנוסת אביו ובת יעקב אומרת כן: **ובני הוא.** בני הוא: **שנוס ענך בני.** שנוס לך בני: **בת אחותך אני.** בעובד כוכבים הבא על בת בתו והוליד בן ונמצאת זו אמו ובת אחותו שאמה של זו אחותו מן האב: **דלאי דדלו דוולא.** לבני פועלין המשקין את השדות אני שואלת מידה זו: **ליפול לבו ספר פסר.** הרי נפלה לכם מידה סתומה ומוסתרת להפתר: ה"ג **בר הוא ואנא בת אחוה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בת בתו בייא בייא מאח** והוא אב והוא בעל והוא בר בעל והוא בעלה דאם ואנא ברתה דאיתתיה ולא יהיב פיתא לאחוה יתמי בני ברתיה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה בת וחזר ובא על אותה בת וחזר זקן ובא עליה והוליד ממנה בנים אנא ואת אחי אנא ואבוך אחי אנא ואמך אחי משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד ממנה בן וקריא ליה אחתיה דאימא וקאמרה ליה הכי אנא ואת בני אחי אנא ואבוך בני אחי אנא ואמך בני אחי הא בהיתירא נמי משכחת לה כגון ראובן שיש לו שתי בנות ואתא שמעון ונסב חדא מינייהו ואתא בר לוי ונסב [ט]חד מינייהו וקאמר ליה בריה דשמעון לבר בריה דלוי [ח]: **מתני'** [א]הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין אפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה: **גמ'** בני יודן אמתא אשתחרור שרא להו רב אחא בר יעקב למינסב נשי דהדדי אמר ליה רבא והא [ב]רב ששת אסר א"ל הוא אסר ואנא שרינא [ג]מן [ד]האב ולא מן האם כ"ע לא פליגי דשרי מן האם ולא מן האב כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי מן האב ומן האם מאן דשרי בתר אבא שדינן דהא בני פלגיא קרו להו ורב ששת קרו להו נמי בני פלונית ואיכא דאמר פליג רב אחא בר יעקב אפילו באחין מן האם ומ"ט [ו]גר שנתגייר בקטן שנולד דמי תנן הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין מ"ט לאו משום דאסירי לא דאינה בתורת חליצה וייבום ושריא לעלמא ואינהו נמי שרו והא קתני אפילו אי אמרת בשלמא אסירי היינו דקתני אפילו דאע"ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכשתי אמהות דמו אפילו הכי אסירי אלא אי אמרת שרו מאי אפילו דאע"ג דתרוייהו לידתן בקדושה ואתי לאיחלופי בישראל אפ"ה שרי איכא דאמרי הכי נמי מסתברא דשרו אפילו אי אמרת בשלמא שרו היינו דקתני אפילו דאע"ג דתרוייהו לידתן בקדושה דאתי לאיחלופי בישראל אפ"ה שרו אלא אי אמרת אסירי מאי אפי' דאע"ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה דכשתי אמהות דמי אפילו הכי אסירי ת"ש [ד]שני אחים תאומים גרים וכן משוחררים לא חולצין ולא מייבמין ואין חייבין משום אשת אח [ה]היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה לא חולצין ולא מייבמין [ו]אבל חייבין משום אשת אח היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראלים לכל דבריהן קתני מיהת אין חייבין משום אשת אח חיובא ליכא

אח הוא ברי הוא. כל אלו המעשים לא משמיענן לך מידי אלא לתשובות הלדוקים:

דדלו דוולא. פי' בקונטרס פועלין המשקין שדות ובערוך[ה] פי' בת ונשא לאוכן את אנוסת אביו ובת יעקב אומרת כן: **ובני הוא.** בני הוא: **שנוס ענך בני.** שנוס לך בני: **בת אחותך אני.** בעובד כוכבים הבא על בת בתו והוליד בן ונמצאת זו אמו ובת אחותו שאמה של זו אחותו מן האב: **דלאי דדלו דוולא.** לבני פועלין המשקין את השדות אני שואלת מידה זו: **ליפול לבו ספר פסר.** הרי נפלה לכם מידה סתומה ומוסתרת להפתר: ה"ג **בר הוא ואנא בת אחוה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על בת בתו בייא בייא מאח** והוא אב והוא בעל והוא בר בעל והוא בעלה דאם ואנא ברתה דאיתתיה ולא יהיב פיתא לאחוה יתמי בני ברתיה משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה בת וחזר ובא על אותה בת וחזר זקן ובא עליה והוליד ממנה בנים אנא ואת אחי אנא ואבוך אחי אנא ואמך אחי משכחת לה בעובד כוכבים הבא על אמו והוליד ממנה שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד ממנה בן וקריא ליה אחתיה דאימא וקאמרה ליה הכי אנא ואת בני אחי אנא ואבוך בני אחי אנא ואמך בני אחי הא בהיתירא נמי משכחת לה כגון ראובן שיש לו שתי בנות ואתא שמעון ונסב חדא מינייהו ואתא בר לוי ונסב [ט]חד מינייהו וקאמר ליה בריה דשמעון לבר בריה דלוי [ח]:

מתני' [א]הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין אפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה: **גמ'** בני יודן אמתא אשתחרור שרא להו רב אחא בר יעקב למינסב נשי דהדדי אמר ליה רבא והא [ב]רב ששת אסר א"ל הוא אסר ואנא שרינא [ג]מן [ד]האב ולא מן האם כ"ע לא פליגי דשרי מן האם ולא מן האב כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי מן האב ומן האם מאן דשרי בתר אבא שדינן דהא בני פלגיא קרו להו ורב ששת קרו להו נמי בני פלונית ואיכא דאמר פליג רב אחא בר יעקב אפילו באחין מן האם ומ"ט [ו]גר שנתגייר בקטן שנולד דמי תנן הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין מ"ט לאו משום דאסירי לא דאינה בתורת חליצה וייבום ושריא לעלמא ואינהו נמי שרו והא קתני אפילו אי אמרת בשלמא אסירי היינו דקתני אפילו דאע"ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה וכשתי אמהות דמו אפילו הכי אסירי אלא אי אמרת שרו מאי אפילו דאע"ג דתרוייהו לידתן בקדושה ואתי לאיחלופי בישראל אפ"ה שרי איכא דאמרי הכי נמי מסתברא דשרו אפילו אי אמרת בשלמא שרו היינו דקתני אפילו דאע"ג דתרוייהו לידתן בקדושה דאתי לאיחלופי בישראל אפ"ה שרו אלא אי אמרת אסירי מאי אפי' דאע"ג דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה דכשתי אמהות דמי אפילו הכי אסירי ת"ש [ד]שני אחים תאומים גרים וכן משוחררים לא חולצין ולא מייבמין ואין חייבין משום אשת אח [ה]היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה לא חולצין ולא מייבמין [ו]אבל חייבין משום אשת אח היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראלים לכל דבריהן קתני מיהת אין חייבין משום אשת אח חיובא ליכא

מאי אפי' דמשמע אע"ג דכשתי אמהות דמו שרו לעלמא לגבי יבמה לשוק לא איכפת לן אי בני אם אחת נינהו או לא: **דאע"ג דפרוייהו לידתן בקדושה.** דאחי לאיחלופי בישראל ומישרי יבמה לשוק בלא חליצה אפי' הכי שרו לעלמא דמידע ידעי דייבום מן האב הוא ועובד כוכבים אין לו אב. ודוקא לעלמא אבל לדידהו מודי רב אחא דאפי' כרת דאשת אח איכא כיון דלידתן בקדושה הרי כאן אחוה מן האם ודקא משני רב אחא ולדידהו נמי שריין אריסא קאמר ולא אסיפא: **שני אחים תאומים.** דהני ולאי אחים נינהו מן האב דקי"ל (לקמן דף לח.) טיפה אחת היא ומתחלקת לשתים אפילו הכי לא חולצין ולא מייבמין: **ואין הייבין משום אשת אח.** אפי' קידשו לאחר שנתגיירו דגר שנתגייר בקטן שנולד דמי הלכך אין לו אחוה ואפילו מן האם: **לא חולצין ולא מייבמין.** דלד ייבום מן האב הוא והני אין להם אב דזרע מגרי[ח] כבהמה: **אבל הייבין.** כרת משום אשת אח מן האם שהרי היא ישראלית שילדה בנים:

הא

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ו מהל' יבום הל' ח ופי"ד מהל' אישות פ"א הל' יא טוש"ע אה"ע סי' קנו סעי' ג וטוש"ע יו"ד סי' רסט סעי' ג:

ו ב מיי' פי"ד מהל' אישות פ"א הל' יב טוש"ע יו"ד סי' רסט סעי' ז ג מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעיף ג:

ח ד ה מיי' פ"ו מהל' יבום הל"ח ופי"ד מהל' אישות פ"א הל' יג טוש"ע אה"ע סי' קנו סעי' ג וטוש"ע יו"ד סי' רסט סעי' יד:

ט ו מיי' פי"ד מהל' אישות פ"א הלכה יד טוש"ע יו"ד סי' רסט סעי' ד:

מסורת הש"ס

ה) [גירסת הערוך ניסל לכון], ב) ל"ל מדע. יעב"ץ, ג) סנהדרין נח., ד) [נעיל כב. וש"נ], ה) [ל"ל אחר ד"ה לאחוה], ו) [אב ואם רש"ם], ז) נס"ל: גוי, ח) [ערך דל ג'],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשמעון לבר בריה דלוי הכי:

מוסף תוספות

א. [ז]אדרבה זה פשוט יותר לאיסור שהוא אסור מן התורה דאחים מן האם הם לגמרי. ריטב"ש. ב. [ז]היינו מאי דקא מפרש, כי לפי מראית בני העולם וטעותם שייך אפילו, כי לעולם נראה שכיוצא באלו שלא היתה הורתם שוה היו כשתי אמהות טפי מהורתם ולידתם שלא בקדושה. ריטב"ש. ג. דלא שייך הכא טעמא דחלופי כיון דזה הכל שלא בקדושה וזה הכל בקדושה. תוס' הרא"ש.

הא איסורא איכא. מדרבנן דלא ליתי לאימלוכי בישראל וקשיא לרב אחא: **הא דאמור רבנן אין אב למצרי**[11]. ואפילו היכא דליכא למימר כקטן שגולד דמי כגון הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו אחר מן האם כאחר ישראל גמור ואין לו אחר מן האב: **לא פיתא משום דשטופי זימה הוא ולא ידעינן.** אבוה מנו אבל היכא דידע כגון היו אחיו ואמו מבושים בבית האסורים דלא נבעלה לאחר מיישינן ואי גולד בקדושה דליכא למימר כקטן שגולד ליהוי ליה נמי אחר אב דהא ודאי אבוה הוא: **דהא שני אחין מאומים כו':** ה"ג **וקאמר לא חולין ולא מייבמין.** ומסיפא יליף טעמא דאי מריאה לא מצי למילף דאפילו אחר האם אין לו לטעמא לאו משום דזרמת סוסים הוא אלא משום דכקטן שגולד דמי: **זרמת.** זרע שהוא יורה כחן כזרם מים המקלח בכח: **בנפטיים הגר: דנסבה אחיו.** המת כשהוא גר דהויא קידושין קידושין ושריא לאחיו דאין לו אחוה דכקטן שגולד דמי: **כשהוא עובד כוכבים.** ומשמתגייר לא יודעה דלא הוה ליה כה קידושין הלכך שרי לאחוה: **הרי אשה.** גיורת ושבעה בניה (6) שהמיר להן רבי עקיבא ליטא היא את אשה אחיו ומהן למדתי: **אם קודם.** שבא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו שומעין לו ואם לאו הוא לאו הוא ודבר מידוע הוא שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה: **הרי אשה ושבעה בניה.** ראיה של קודם לכן הביא: **ואי בעית אימא שאני הכא דקאמר.** מילתא דיוהב בן אמתי בהדה ומגו דמיימון אהא מהימן נמי אהא דמיכרין דברי אמת שבימוד קבלן: **הוא הביב.** ירבעם בן יואש: **על עסקי נינוה קאמר.** דלא דברה עמו על עסקי נינוה אלא שמי פעמים: ה"ג **שהיה הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה: נשא אחותו מן האם.** שנולדה בהיותה עובדת כוכבים יולדת. ואע"ג דלאו אחותו היא דכקטן שגולד דמי גזירה דלמא אתי למנסב אחותו שנולדה אחריו דבהיות איכא כרת לולדת שנישבה בקדושה ואחותו גמורה מן האם הוא דיש בישראלים שילדה בן ובת: **מן האב יקיים.** שהכל יודעין דאין אב לעובד כוכבים וא"נ אתי למנסב בת אביו שיוליד מאשה אחרת משמתגייר לא איכפת לן דהא לאו בנו הוא: **אחות האב מן האם יוציא.** גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן: מן

על עסקי נינוה. מימה דאמאי איצטריך למכתב שנים ולא שלשים[8] דלא אשכחן שדברה עמו שלשים ושמא כיון שמציאו שחזרו לקלקולם ומתנבא עליהם נמוס האלקים היינו יכולים לסבור שגם אז מתנבא עליהן יונה וא"ת והא אשכחן דדברה עמו שלשים בעסקי נינוה דכתיב ויאמר ה' אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון וגו' ואמי לא אמוס על נינוה וגו' וי"ל דהני לאו עסקי נינוה ומיהו לרב נחמן בר יצחק דאמר דאמר שוב לא דברה עמו קשיא וי"ל שזה היה אותו יום ומשיב הכל נבואה אחת:

רב נחמן בר יצחק אומר ה"ק כו'. אמר ר"י שאולק [9] על אותו מדרש שהביא רש"י בפירוש נביאים (מלכים ב י) ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות וגו' ע"י יונה בן אמתי אמר לו אי שמא אינו חוטא אלא דברים שהוא לורך גדול כגון מעשה נינוה וכיוצא בו: **נשא אחותו מן האם יוציא.** פירש בקונטרס דגזיינן שמא ישא אחותו שנולדה אחריו שיש בה כרת משמע שסובר דאם היתה גם לידתו אלא בקדושה היתה בנאחותו מן האם שנולדה בנכריות כיון דתרוייהו אלא בקדושה דהתם ליכא למגזר שמא ישא אחותו שנולדה אחריו[b] וקשה דהא לעיל בפ"ב (ד' כב. ושם) (c) אמימר אמר [אפי'] האחין מן האם מעידים לכתחלה ומאי שנא מעריות פי' שאפי' נתגיירו וולדו בנכריות שייך בהו קורבה ומשני עדוה לכל מסורה כו' משמע דאפילו נולדו בנכריות שייך בהו קורבה דאם דבסתם גיורת מיירי ועוד בני יודן אמתא הורתן ולידתן אלא בקדושה הוה אפ"ה אסר להו רב ששת (לעיל ד' לז:) למינסב נשי דהדדי אלא י"ל דטעמא דדלמא אתי לאימלוכי בישראל ואפי' בנולדו בהיותם נכריות יש לגזור בקורבת אם והא דנקט הכא לידתו בקדושה לרבותא נקטיה דאע"ג לידתו בקדושה דבסתי אמהות דמו אפ"ה אסיר דלמא אתו לאימלוכי בישראל[g] וריב"ל פי' דלהכי נקט הורתו אלא בקדושה דאי בקדושה הרי הוא בישראל גמור ומותר בנאחותו שנולדה בהיותה נכרית כיון דלית ביה לד נכריות כלל ולא שייך בה שמא יאמרו[7] אי נמי משום הכי נקט הורתו אלא בקדושה ולידתו בקדושה דפסיקא ליה מילתא שאז איירי בין נולדה לאפיו בנכריות בין נולדה אחריו בקדושה וה"ל חיים פירש דדוקא נקט ולידתו בקדושה דאז מן האב יקיים אלא דאפ עצמו בנכריות ולכא למימר ביה שמא יאמרו בנאו מקדושה תמורה לקדושה קלה[h] אבל אם גם לידה אלא בקדושה אפי' מן האב יוציא דכיון שראה עצמו בנכריות אתי למימר בנאו מקדושה תמורה כו' דהא שמעינן לרבי מאיר דהכא בירושלמי ובבראשית רבה דאסר בן נח באחותו בין מן האב אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם[7] ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוציא משמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין נח.) דהוי משום שמא יאמרו בנאו דאילו טעמא דאיתלופי ליתיה הכא בקורבת אב א"כ משמע דבהאי גר לידתו בקדושה שייך בפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא רואה עצמו אחת בנכריות וזה דוחק לומר דאחות אב מן האם לא אגר דרישא אלא מיירי בלידתו אלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי פיפא דקתני נשא אשה ובתה ואיתא לרישא כדפי' בקונטו' דהכא משמע דקאי אגר דרישא[i]: **אחות האב מן האם יוציא.** פי' בקונטו' דגזיינן משום אחותו מן האם ואין נראה[j] דבהדיא משמע בפרק ד' מיתות (נ"ז שם) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך בריתא כר' אליעזר דדרש את אחיו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות[7]: אשת

הא איסורא איכא ה"ה דאפילו איסורא נמי ליכא [6] ואיידי דבעי למיתני סיפא אבל חייבין תנא נמי רישא אין חייבין אמר רבא [a]הא דאמור רבנן אין אב למצרי[11] לא תימא משום דשטופי בזמה דלא ידיע אבל ידיע חיישינן אלא אפילו דידיע נמי לא חיישינן דהא שני אחין תאומים דטפה אחת היה ונחלקה לשתים וקתני סיפא לא חולצין ולא מייבמין ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב [1]בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם ת"ש דאמר רבי יוסי מעשה בניפטיים הגר שנשא אשת אחיו מאמו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין אישות לגר ואלא גר דקדיש ה"נ לא תפסי בה קדושין אלא אימא אין איסור אשת אח לגר מאי לאו דנסבא אח כשהוא גר [2]לא דנסבא בשהוא עובד כוכבים בשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור בשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל ת"ש דאמר בן יאסיין כשהלכתי לכרכי הים מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו אמרתי לו בני מי הרשך אמר לי הרי אשה ושבעה בניה על ספסל זה ישב ר' עקיבא ואמר שני דברים גר נושא אשת אחיו מאמו ואמר [2]ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר [3]שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו שכינה קתני מיהת גר נושא אשת אחיו מאמו מאי לאו דנסבא אחיו כשהוא גר לא דנסבא כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא נגזור בשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל ומי מהימן והאמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב כל [7]תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו איבעית אימא מורה ובא היה ואיבעית אימא משום דקאמר הרי אשה ושבעה בניה ואיבעית אימא שאני הכא דקאמר מעשה אחרינא בהדה אמר מר ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר שנית דברה עמו שכינה שלישית לא דברה עמו והא כתיב [3]הוא השיב [את] גבול ישראל מלבא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אמר רבינא על עסקי נינוה קאמר רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו הנביא כשם שנהפך לנינוה מרעה לטובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה לטובה ת"ש [5]גר שהיה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד [1]נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא מן

מן

בין מן האם דדרים על כן יעזב אים את אביו ואת אמו (בראשית ג) בסמוך לו מאביו בסמוך לו מאמו[1] ומיהו נראה לר"י דהך בריתא פליגא אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם[7] ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוליד משמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין נח.) דהוי משום שמא יאמרו בנאו דאילו טעמא דאיתלופי ליתיה הכא בקורבת אב א"כ משמע דבהאי גר לידתו בקדושה שייך בפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא רואה עצמו אחת בנכריות וזה דוחק לומר דאחות אב מן האם לא אגר דרישא אלא מיירי בלידתו אלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי פיפא דקתני נשא אשה ובתה ואיתא לרישא כדפי' בקונטו' דהכא משמע דקאי אגר דרישא[i]: **אחות האב מן האם יוציא.** פי' בקונטו' דגזיינן משום אחותו מן האם ואין נראה[j] דבהדיא משמע בפרק ד' מיתות (נ"ז שם) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך בריתא כר' אליעזר דדרש את אחיו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות[7]: אשת

מסורת הש"ס

a) [נסמן ב. וש"נ], b) [נכ"מ: לגוי], c) מכילתא רים פרשה בא, d) כתובות לח: לעיל עז. קדושין מ:, e) סנהדרין מ: ע"ש, f) כס"מ: לגוי,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רב נחמן בר יצחק וכו' על אותו מדרש שהביא וכו'. והוא כמדל עולם:

הגהות הב"ח

(g) רש"י ד"ה הרי אשה וכו' שסמיך לזן. ר"ב עיין בתוספו' פרק הערל ריש דף עז: (h) תוס' ד"ה נשא וכו' לעיל בפ"ב אמרינן אמימר:

מוסף תוספות

א. לשתוק קרא מיניה ומסילא ידענא. תוס' הרא"ש. ב. ולפי שיטה זו ר"ל דדוקא נקט תנא לידתו בקדושה. ריטב"א. ג. ותימה ולינקוט הורתו ולידתו שלא בקדושה ולישמעינן רבותא שהוא אסור באחותו שנולדה אח"כ בקדושה ור"ל דבכה"ג לא שייך לאיתלופי ושריא ליה. תוס' הרא"ש. ועי' לעיל נ: ד. כיון דהורתו ולידתו בקדושה הרי הוא כישראל ומותר אפי' באחותו מן האם שנולדו מקודם דליכא למיגזר שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה כיון דלית בהו צד גיות דהנהו ודאי כשתי אמהות דמו. סנהדרין מ: תוס"ש סוטה. [אבל] גר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה יש לו שאר האם לאסור עליו אפי' שאר האם שנולדה בגיות גמורה מפני שהיה אסור בו בגיותו דבני נח יש להם שאר האם דמחמת קורבה, הילכך גזרינן בהו כדי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה. ריטב"א. ועי' מהרש"א. ה. ואין לאוסרו אלא באחותו מן האם דאתי לאיתלופי בישראל. תוס' הרא"ש. ו. ורבנן פליגי עליה ודרשי הסמוך לאביו הסמוך לאמו דהיינו אחות אביו ואחות אמו. תוס' הרא"ש. ז. דהתם דריש ר"מ קרא דיעזוב איש את אביו ואת אמו בסמוך לו מאביו ומאמו דהיינו אחותו ורבנן דרשי ליה לאחות אביו ואחות אמו וע"כ ר"מ ליה ליה דרשה דרבנן ולא רבנן דר"מ דתרוייהו לא משתמעי מהך קרא ור"מ ורבנן דהכא תרוייהו מוקמי ליה לקרא באחות אביו ואחות אמו כרבנן דירושלמי. תוס' הרא"ש. ח. ד[ה]התם בבא אחריתי הוא וגם הלשון מוכיח כן מדקתני נשא משמע דתחלת דבר הוא. תוס' הרא"ש. ט. דא"כ אחותו מן האב ניגזור אטו אחותו מן האם, ועוד. תוס' הרא"ש. י. ודוקא באחות אביו מן האם דאית לה שאר עם אביו, אבל אחות אביו מן האב יקיים, דהא אפילו לר"א מותרת לבני נח, ומקרא מלא דיבר הכתוב (שמות ו) ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה והיינו אחות אביו, ומוקים לה ר"א באחות אביו מן האב. ריטב"א.

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי' פי"ד מהל' איסורי ביאה הלכ' יג טוש"ע י"ד סימן רסט סעיף ג:

יא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

תורה אור השלם

1. וְתַעֲנֻבָה עַל פַּלְגַשֵּׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם:
יחזקאל כג כ
2. וַיְהִי דְבַר יְיָ אֶל יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר: יונה ג א
3. הוּא הֵשִׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד יַם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֵּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר: מלכים ב יד כה

מוסף רש"י

שלישית לא דברה עמו. לפי שתבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב (מלכים ב יד כה, ועי' רד"ק שם). **כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא.** הלכה מדשה שלא שמענוה מאחר (בכורות לח:). **אם קודם מעשה אמרה.** קודם שבא מעשה ההלכה לידו (שם) אמרה לו שמועה לתלמידיו בשם רבו (קדושין ע: וכנר"י לעיל עז.). **שומעין לו.** בטעם הוראה (לעיל עז.) נאמן לאומרה בשעת מעשה (קדושין נ:) ושומין מעשה (בכורות לח:). **ואם לאו** אין שומעין לו. אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמא מאמר מעשה הבא לידו הוא אמר כן (קדושין ע:). **נהפך להם לישראל מרעה לטובה.** מרעה שהיו בה אשר אבדם מלך ארם ושמשם בעפר לדוש, ועכשיו נהפך להם לטובה (מ"ב יד כה). **והורתו שלא בקדושה.** וכל גר שנתגייר כקטן שגולד עכשיו בלא אב ואם וקרובים דמי ואין עליו קורבה מקודם לכן ומיהו רבנן הוא דגזור עליה בכל האסורות לו בגיותו, משום שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה, הלכך נשא אחותו מן האם. שנולדה קודם שנתגייר אמה ונתגיירה עם אמה ונאמה זה משגדל, יוציא. דאחותו היא ולא גרע מכן בת ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האם אסורה לבני נח ואפילו אחות אביו מן האם (ל"ל האם) אלא לה אחות אמו מן האב (ל"ל האם) אלא לה מעל כן יעזב איש את אביו ואת אמו, דאביו זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו כדדרים לה ר"ש לקמן בסמעתין (סנהדרין נח.). **מן האב יקיים.** דלא נאסר איסור אחות בבני נח אלא מן האם כתיב (בראשית כ) וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, אלמא בת האב אריא להו ובת האם לא אריא להו (סנהדרין נח.). **אחות האב מן האם יוציא.** כדכתיב על כן יעזב איש את אביו ואת אמו (שם).

אשת אביו. הך בריתא כרבי אליעזר אבל רבי עקיבא פליג עליה ואסר אשת אביו ושרי אחות אביו וה"ג פוסקין כר' עקיבא דר' אליעזר שמותי הוא ומיהו [א] יש ליזהר כרבי אליעזר:

נשא אשה ובתה. בנשאן כשהוא והן בנכריות חיילי כמו שמדקדק בקונטרס [א] ועוד יש לדקדק מדתני כונס אחת ואי בישראל חייבי הוה ליה למימר יקיים אחת:

אשה ובתה. וה"ה אשה ואמותה מן האם או אשה ובת בתה אבל אשה ובת בנה או אשה ואמותה מן האב דהיינו שאר האב פשיטא שאין מוציא ושמא לכתחלה לא יכנוס או שמא [ב] כיון שאין באיסור בא אלא ע"י קידושין אף לכתחלה יכנוס כדאמרינן שמותר באשת אחיו מאמו ולא גזרינן משום אחיו הנולד אחריו לפי' הקונטר':

מותר באשת אחיו מאי לאו דנסבה כשהוא גר. תימה לר"י דאמאי שרינן כשהוא גר הא לעיל גזרינן באחותו מאמו משום דאתי לאחלופי הכא נמי וכ"ת כיון שהוא ע"י קידושין [ג] והא אמותו דע"י קידושין וקתני דאסור וי"ל דשאני אמותו דע"י קידושי עצמו אבל אשת אחיו דע"י קידושי אחיו הוא ועוד דאשת אחיו כי אחיו לא שכיחא אבל אמה ובתה שכיחי אהדדי אי נמי אמותו נקראת על שמו דקרו לה אמותיה דפלניא אבל אשת אחיו לא מיקריא אשת אחי פלוני:

קלש לה איסורא. תימה דמ"מ מאי משני אכתי איכא כרת דלא מיעטה הכתוב אלא מעריפה כדאמרינן לעיל (דף לד:) [ד] וי"ל דמ"מ כיון דקליש איסורא [ה] לא רצו חכמים לגזור גגרים לאחר מיתה כיון דאף מחייס שריא מן הדין וא"ת לאביי דאמר בהאשה רבה (שם) דלא שרי רבי עקיבא אמותו לאחר מיתה מאי איכא למימר וי"ל דלאביי ודאי איכא מאן דתני מותר באחותו:

מקצתן אחין. בריתא היא וי"ח גרים ת"ר: כתב

מן האב יקיים אחות האם מן האם יוציא מן האב רבי מאיר אומר יוציא וחכמים אומרים [א] יקיים שהיה רבי מאיר אומר כל ערוה שהיא משום שאר האם יוציא משום האב יקיים ומותר באשת אחיו [ה] מאמו ובאשת אחי אביו [ו] ושאר כל העריות מותרות לו לאיתויי אשת האב [ז] נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת לכתחלה לא יכנוס [ח] מתה אשתו מותר בחמותו ואיכא דתני אסור בחמותו קתני מיהת מותר באשת אחיו מאי לאו דנסבה כשהוא גר [ה] לא דנסבה כשהוא עובד כוכבים מאי למימרא מהו דתימא ליגזור כשהוא עובד כוכבים אטו כשהוא גר קמ"ל אמר מר נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת לכתחלה לא יכנוס השתא אפוקי מפיק לכתחלה מיבעיא התם קאי והכי קאמר הך דאמור רבנן יקיים לכתחלה לא יכנוס מתה אשתו מותר בחמותו ואיכא דתני אסור בחמותו חדא כר' ישמעאל וחדא כר' עקיבא מאן דאסר [ט] כר' ישמעאל דאמר חמותו לאחר מיתה באיסורא קיימא וגבי גר גזרו ביה רבנן ומאן דשרי כרבי עקיבא דאמר חמותו לאחר מיתה קלש ליה איסורא וגבי גר לא גזרו ביה רבנן:

מתני' [ו] חמש נשים שנתערבו ולדותיהן הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו ארבעה חולצין לאחת ואחד מייבם אותה הוא ושלשה חולצין לאחת ואחד מייבם נמצאו ארבע חליצות וייבום לכל אחת ואחת:

גמ' [ז] ודוקא מיחלץ והדר יבומי אבל יבומי ברישא לא דקפגע ביבמה לשוק מאי הוא ושלשה חולצין לאחת דלא תימא ליבמינהו חד לכולהו אלא כל חד וחד מייבם חדא דלמא מתרמיא ליה דידיה [ח] [ג] מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין האחין חולצין ושאין אחין מייבמין מאי קאמר רב ספרא הכי קאמר [ו] מקצתן אחין מן האב ומקצתן אחין מן האם חולצין ואחין מן האב מייבמין מקצתן כהנים ומקצתן שאינן כהנים כהנים חולצין שאינן כהנים מייבמין מקצתן כהנים ומקצתן אחין מן האם אלו ואלו חולצין ולא מייבמין

תנו

מן האב ר' מאיר אומר יוציא. הואיל ואיכא לד אם: **וחכמים אומרים יקיים.** דלא דמיא לאחות האב מן האם דבהיא איכא למגזר משום אחותו מן האם דדמיא לה אבל אחות האם מן האב לא דמיא לאחותו מן האם: **ומותר באשת אחיו.** ואפי' מאמו שנולד בהיותו עובד כוכבים ולא גזור רבנן משום אשת אחיו הנולד אחריו דבקורבה גזור רבנן אבל במידי דלא אתי אלא ע"י קידושין לא גזור: **נשא אשה ובתה.** אגר דעלמא קאי שנשא בהיותו עובד כוכבים אשה ובתה ונתגיירו עמו דאילו האי דנולד בקדושה לא נסיב אשה ובתה. וא"ת שנשא גיורות שנתגיירו האם והבת דלית להו קורבה דבקטן שנולד דמי למה לי גר אפי' בישראל נמי מצי למימר הכי: **כונס אחת ומוציא אחת.** דלא ליתי למיסרי בישראל אשה ובתה: **לכתחילה לא יכנוס.** לקמן מפרש: **מותר בחמותו.** דכולהי האי לא גזור רבנן: **ואיכא דתני אסור בחמותו.** פלוגתייהו מפרש לקמן: **הכי דאמור רבנן יקיים.** כגון אחותו מן האב ומצרותיה: **קלש ליה איסורא.** דלגבי ישראל אינה בגריפה: פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא מפרש [לעיל] בהאשה רבה (דף לד:):

מתני' שנתערבו ולדותיהן. זכריס ויש לכל אחת בן ודאי שלא נתערב: **הרבעה חולין לאחת.** בן ודאי של כל אחת מן הארבע חולן לאחת מהן דכל חד ספק ליה באשת אחיו וכן הממיסין ישאנה ממה נפשך אם אשת אחיו היא הרי עוד ואם לאו הרי חלץ לה יבמה: **הוא ושלשה.** זה שייבם חולץ לאחרת ושלשה עמו והממיסי מייבם ממה נפשך וחוזרים השנים הללו וחולצין לשלשית ושנים עמהן והממיסי מייבם וכן כולם הרבעה חולצין תחלה לפי שאין אחד רשאי לייבם עד שיחלצו לה הארבעה דלא ליפגע ביבמה לשוק. וה"ק נמי דמלו הרבעה למיחלץ לכולהו והממיסי ישא את כולן אלא אמרינן בגמ' דהכי שפיר טפי דלמא לכל חד מתרמיא דידיה ומיקיימא מצות ייבום:

גמ' דוקא מיחלץ. מכל הרבעה הודאין והדר יבומי לחמיסי: **מאי הוא ושלשה.** מאי איכפת לן אי חלצי לה הך הרבעה גופייהו והאי דייבם לקמייתא לייבם נמי הך. ומשני לא ליבמה חד כו': הכי גרסינן **מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין אחין אחין חולצין שאינן אחין מייבמין מאי קאמר** [ג] **מקצתן אחין מן האב ומקצתן אחין מן האם.** מקצתן של ודאין אחין לבני התערובות מן האב ומקצתן יש להן בהני תערובות אחין מן האם שלא מן האב לבד אחים שיש להן במוכן מן האב כגון רחובן שנשא רחל ואנה וילדה לו רחל את יוסף גירשה לרחל ונשאה בועז ולו בן מאשה אחרת ונתעברה רחל וילדה היא ואנה אשתו של רחובן וג' נשים אחרות ה' זכריס במחבא ונתערבו נמצא שיש לו ליוסף בתערובות הללו ב' אחין אחד מן האב ו[ו] מן האם בנה של אנה אחיו מן האב ובנה של רחל מבועז אחיו מן האם: **אחין מן האם חולצין.** יוסף זה שיש לו בתערובות אח מן האם חולץ לכולן לפטור את אשת אחיו מן האב ואינו רשאי לייבם אחת מהן אפי' לאחר חליצתה מארבעה חבריו שמא יפגע באשת אחיו מאמו שהיא בכרת: **ואחין מן האב.** הרבעה האחרים שאין להם בתערובות אלא אחין מן האב מייבמין כל אחת ואחת אחר שחלצה מן הארבעה ישאנה החמישי נמצא אחד מייבם שתים או יהיו לאחת ה' חליצות. והכי מיתוקמא לישנא קמייתא דשמעתא מקצתן [ד] אחין של ודאין אחין מן האם לאחד מן התערובות ומקצתן שאינן להם אחין מן האם [ד] אלא מן האב [ה] (אחין חולצין) אותן שהן אחין מן האם חולצין לכולם ושאינן אחין להן מן האם [ו] אלא מן האב מייבמין: **מקצתן.** של ודאין ותערובתן כהנים ומקצתן שאין כהנים כהנים חולצין לכולן ואי אפשר להם לייבם הואיל וחולצה הרבע חליצות שמא האחד החולץ לה היה יבמה וחליצתו חליצה וכהן אסור בה:

יש

למיתם דקסבר לא נתקרו לבני בת, ומשום קורבה נמי ליכא למיתם דכתנו שנולד דמי (שם). ושאר כל העריות. שבאות מתמת אישות מותרות לו, לאיתויי אשת האב. אבל כלתו ואחות אשתו ליכא לבדויי, דהא בגר שהיתה לדמו בקדושה קיימא חב לא היתה לו כלל אשה אלא בקדושה, ולאתויי אחות אשתו נמי לא ליכא לה, דהא קתני שהיא נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת (שם). **נשא אשה ובתה.** אשאר גרים קאי כשנאסר בגיותו ונתגיירו עמו, אי נמי אחת קאי ומשום דהך גיותא קאמר וה"ה לישראל גמור (שם). **מתה אשתו מותר בחמותו.** ואע"פ שקיימה לאשתו משנתגייר, דבינה נה לא נחשבי על תמותו, דבינה כאים מקדושה וכו' ותמותו ממש לא הויא אע"ג דנתגיירו, דגר שנתגייר וכו' ואין קורבות זה לזה (שם).

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"ד מהלכות אישות ביאה הלכה י"ג טוש"ע יו"ד סי' רס"ט סעיף ג:

יג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

יד ג טוש"ע שם סעיף ה:

טו ד טוש"ע שם סעיף ו:

טז ה טוש"ע שם סעיף ג:

יז ו מיי' פ"ח מהל' יבום חלי' י טוש"ע שם סימן קעו סעי' ח:

יח ז טוש"ע אהע"ז סי' קעו סעי' ח:

תוס' חד מקמאי

מתה אשתו מותר בחמותו ואיכא דתני אסור בחמותו. הא כר' ישמעאל. הא כר' עקיבא. לר' ישמעאל דאסר חמות לאחר מיתה קלישה לה איסורה וגבי גר לא גזרו בה רבנן. **הא דתניא מותר באשת אחיו** אוקימנא דנסבי' כשהוא עובד כוכבים אבל נסבה כשהוא ישראל דהיינו לבתר דאגייור אסור **והא דקתני [מותר באשת אחיו]** נשא אשה ובתה כונס א' ומוציא א' לאו אגר שלידתו בקדושה קאי דהתוא ודאי ישראל גמור הוא ומתחייב עלה כרת אלא אגר שהורתו ולידתו שלא בקדושה קאי. א"נ אגר שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה קאי ונשא אשה [ובתה] שהורתן ולידתן שלא בקדושה. וה"ה לישראל גמור. ג) והא דקתני לכתחלה לא יכנוס אקשי' לה השתא אפוקי מפיק לכתחל' מיבעיא. ופרקינן התם קאי הך דאמור רבנן יקיים לכתחלה לא יכנוס

ג) עי' רש"י כאן ד"ה נשא אשה ובתה.

מוסף תוספות

א. דאשה ובתה בביותן מותרות לו כדין בן נח דעריות דאישות לית להו כלל כדאמרן וזה שנזרו עליהן בגירותן היינו טעמא משום דכיון דאית להו שאר האם בביותן יאמרו מותר לישא אשה ובתה בישראל. רשב"ם. ב. אע"ג דאחות האם מן האב דאמור רבנן לעיל יקיים אפ"ה אמרינן לקמן ולכתחילה לא יכנוס. תוס' הכא. תוס' הרא"ש. ג. דלא גזרינן אלא במילתא שבא ע"י אחרת אבל במידי דבא ע"י תפיסת קידושין לא גזרינן. ר"פ. ד. ומ"ש מאשת אחיו שאסורה לו אפילו ע"י קידושי אחיו. תוס' הרא"ש. דהא כולהו הני דאחזה חייבי כריתות נינהו. מיטב"ש. ה. ואינו חמור כמו שהיה מחיים. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) [לעיל לד: סנהדרין עו:]. ב) [לקמן לט: ק:]. ג) [תוספתא פרק י"ב]. ד) ס"א אלא. ה) רש"ל אלא. ו) ס"א אלא.

הגהות הב"ח

(א) גמרא בהאשה אחיו ובאשה כל"ל ותיבת מאמו נמחק: (ב) שם תנו רבנן מקצתן אחין ומקצתן: (ג) רש"י ד"ה ס"ג מקצתן וכו' מאי קאמר אמר רב ספרא ה"ק מקצתן אחין: (ד) ד"ה ואחין מן האב וכו' מקצתן של ודאין כל"ל ותיבת אחין נמחק:

הגהות הגר"א

[א] תוס' סד"ה אשת אחיו ומיהו יש כו'. ר"ג לתמיד כדמרי שניהם וכ"פ הטור וכ"ה אבל הרמב"ם מפרש דלר"ע מותר בביטה דגר אין לו אחר האב כלל ואינו אסור אלא בחמותו מאם ואחות אמו מאם ועוד אשת אח מאם כל"ל ובמ"ש למעה לא דנסבה כשהוא נכרי וחוץ אמו דאל"ל וכ"ש לכתחלה אבל אינו מוציא רק לאמו ואחותו מאמו דאלו אסורין בגיותן ועי' בסנהדרין ומש"ם ופסק הכל כר"ע אבל בנשא אשה ובתה מודה ר"ש ועי' תוס' ד"ה אשה כו' (ועמ"ש רבינו פיו"ד סימן רסט ס"ק ג' מ' י):

מוסף רש"י

אחות האם מן האם יוציא. כדכתיב את אמו, זו אחות אמו מן האם (סנהדרין נח.). **מן האב רבי מאיר אומר יוציא.** גזירה משום אחותו מן האם, דכיון דשם לד שאר האם כלן, אע"ג דמן האב היא, לי שריה ליה אתי למימר אין לגר אחיה שאר אם, ואתי למיסרי אפילו אחותו מן האם, וכל שכן אחות אמו ואחות אביו מן האם (שם). **וחכמים אומרים יקיים.** ולא גזרינן, והוא הדין לאומתו ולילתו אלא בקדושה, והא דנקט אומתו אלא בקדושה ולילתו בקדושה לא בא למעוטי אומתו ולילתו אלא בקדושה, אלא למעוטי אומתו ולילתו בקדושה, וכיון דדמי ליה לישראל גמור ביה ר"מ דילמא אתי לאתויי בישראל, ואפילו בשאר האב ואפילו נולדו אותן קרובות בהיותו כותי (שם). **ומותר באשת אחיו.** ואפילו מאמו ולאחר מיתה ואפילו נשאה אחיו משנתגייר או נשאה בהיותו כותי ומשנתגייר קיימה, דלתן אשת אח לבני נח וליכא למיתם שמא יאמרו וכו' וכן אחות אחי האב וכן כל הנאות מתמת אישות, דכיון דלשמא יאמרו ליכא

מן האב ר' מאיר אומר יוציא. הואיל ואיכא לד אם: **וחכמים אומרים יקיים.** דלא דמיא לאחות האב מן האם דבהיא איכא למגזר משום אחותו מן האם דדמיא לה אבל אחות האם מן האב לא דמיא לאחותו מן האם: **ומותר באשת אחיו.** ואפי' מאמו שנולד בהיותו עובד כוכבים ולא גזור רבנן משום אשת אחיו הנולד אחריו דבקורבה גזור רבנן אבל במידי דלא אתי אלא ע"י קידושין לא גזור: **נשא אשה ובתה.** אגר דעלמא קאי שנשא בהיותו עובד כוכבים אשה ובתה ונתגיירו עמו דאילו האי דנולד בקדושה לא נסיב אשה ובתה. וא"ת שנשא גיורות שנתגיירו האם והבת דלית להו קורבה דבקטן שנולד דמי למה לי גר אפי' בישראל נמי מצי למימר הכי: **כונס אחת ומוציא אחת.** דלא ליתי למיסרי בישראל אשה ובתה: **לכתחילה לא יכנוס.** לקמן מפרש: **מותר בחמותו.** דכולהי האי לא גזור רבנן: **ואיכא דתני אסור בחמותו.** פלוגתייהו מפרש לקמן: **הכי דאמור רבנן יקיים.** כגון אחותו מן האב ומצרותיה: **קלש ליה איסורא.** דלגבי ישראל אינה בגריפה: פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא מפרש [לעיל] בהאשה רבה (דף לד:):

מתני' שנתערבו ולדותיהן. זכריס ויש לכל אחת בן ודאי שלא נתערב: **הרבעה חולין לאחת.** בן ודאי של כל אחת מן הארבע חולן לאחת מהן דכל חד ספק ליה באשת אחיו וכן הממיסי ישאנה ממה נפשך אם אשת אחיו היא הרי עוד ואם לאו הרי חלץ לה יבמה: **הוא ושלשה.** זה שייבם חולץ לאחרת ושלשה עמו והממיסי מייבם ממה נפשך וחוזרים השנים הללו וחולצין לשלשית ושנים עמהן והממיסי מייבם וכן כולם הרבעה חולצין תחלה לפי שאין אחד רשאי לייבם עד שיחלצו לה הארבעה דלא ליפגע ביבמה לשוק. וה"ק נמי דמלו הרבעה למיחלץ לכולהו והממיסי ישא את כולן אלא אמרינן בגמ' דהכי שפיר טפי דלמא לכל חד מתרמיא דידיה ומיקיימא מצות ייבום:

גמ' דוקא מיחלץ. מכל הרבעה הודאין והדר יבומי לחמיסי: **מאי הוא ושלשה.** מאי איכפת לן אי חלצי לה הך הרבעה גופייהו והאי דייבם לקמייתא לייבם נמי הך. ומשני לא ליבמה חד כו': הכי גרסינן **מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין אחין אחין חולצין שאינן אחין מייבמין מאי קאמר** [ג] **מקצתן אחין מן האב ומקצתן אחין מן האם.** מקצתן של ודאין אחין לבני התערובות מן האב ומקצתן יש להן בהני תערובות אחין מן האם שלא מן האב לבד אחים שיש להן במוכן מן האב כגון רחובן שנשא רחל ואנה וילדה לו רחל את יוסף גירשה לרחל ונשאה בועז ולו בן מאשה אחרת ונתעברה רחל וילדה היא ואנה אשתו של רחובן וג' נשים אחרות ה' זכריס במחבא ונתערבו נמצא שיש לו ליוסף בתערובות הללו ב' אחין אחד מן האב ו[ו] מן האם בנה של אנה אחיו מן האב ובנה של רחל מבועז אחיו מן האם: **אחין מן האם חולצין.** יוסף זה שיש לו בתערובות אח מן האם חולץ לכולן לפטור את אשת אחיו מן האב ואינו רשאי לייבם אחת מהן אפי' לאחר חליצתה מארבעה חבריו שמא יפגע באשת אחיו מאמו שהיא בכרת: **ואחין מן האב.** הרבעה האחרים שאין להם בתערובות אלא אחין מן האב מייבמין כל אחת ואחת אחר שחלצה מן הארבעה ישאנה החמישי נמצא אחד מייבם שתים או יהיו לאחת ה' חליצות. והכי מיתוקמא לישנא קמייתא דשמעתא מקצתן [ד] אחין של ודאין אחין מן האם לאחד מן התערובות ומקצתן שאינן להם אחין מן האם [ד] אלא מן האב [ה] (אחין חולצין) אותן שהן אחין מן האם חולצין לכולם ושאינן אחין להן מן האם [ו] אלא מן האב מייבמין: **מקצתן.** של ודאין ותערובתן כהנים ומקצתן שאין כהנים כהנים חולצין לכולן ואי אפשר להם לייבם הואיל וחולצה הרבע חליצות שמא האחד החולץ לה היה יבמה וחליצתו חליצה וכהן אסור בה:

יש

מסורת הש"ס

ה) [לעיל לד: סנהדרין עו:]. ו) [לקמן לט: ק:]. ז) [תוספתא פרק י"ב]. ח) ס"א אלא. ט) רש"ל אלא. י) ס"א אלא.

הגהות הב"ח

(ה) גמרא בהאשה אחיו ובאשה כל"ל ותיבת מאמו נמחק: (ו) שם תנו רבנן ומקצתן: (ז) רש"י ד"ה ס"ג מקצתן וכו' מאי קאמר אמר רב ספרא ה"ק מקצתן אחין: (ח) ד"ה ואחין מן האב וכו' מקצתן של ודאין כל"ל ותיבת אחין נמחק:

הגהות הגר"א

[ב] תוס' סד"ה אשת אחיו ומיהו יש כו'. ר"ג לתמיד כדמרי שניהם וכ"פ הטור וכ"ה אבל הרמב"ם מפרש דלר"ע מותר בביטה דגר אין לו אחר האב כלל ואינו אסור אלא בחמותו מאם ואחות אמו מאם ועוד אשת אח מאם כל"ל ובמ"ש למעה לא דנסבה כשהוא נכרי וחוץ אמו דאל"ל וכ"ש לכתחלה אבל אינו מוציא רק לאמו ואחותו מאמו דאלו אסורין בגיותן ועי' בסנהדרין ומש"ם ופסק הכל כר"ע אבל בנשא אשה ובתה מודה ר"ש ועי' תוס' ד"ה אשה כו' (ועמ"ש רבינו פיו"ד סימן רסט ס"ק ג' מ' י):

מוסף רש"י

אחות האם מן האם יוציא. כדכתיב את אמו, זו אחות אמו מן האם (סנהדרין נח.). **מן האב רבי מאיר אומר יוציא.** גזירה משום אחותו מן האם, דכיון דשם לד שאר האם כלן, אע"ג דמן האב היא, לי שריה ליה אתי למימר אין לגר אחיה שאר אם, ואתי למיסרי אפילו אחותו מן האם, וכל שכן אחות אמו ואחות אביו מן האם (שם). **וחכמים אומרים יקיים.** ולא גזרינן, והוא הדין לאומתו ולילתו אלא בקדושה, והא דנקט אומתו אלא בקדושה ולילתו בקדושה לא בא למעוטי אומתו ולילתו אלא בקדושה, אלא למעוטי אומתו ולילתו בקדושה, וכיון דדמי ליה לישראל גמור ביה ר"מ דילמא אתי לאתויי בישראל, ואפילו בשאר האב ואפילו נולדו אותן קרובות בהיותו כותי (שם). **ומותר באשת אחיו.** ואפילו מאמו ולאחר מיתה ואפילו נשאה אחיו משנתגייר או נשאה בהיותו כותי ומשנתגייר קיימה, דלתן אשת אח לבני נח וליכא למיתם שמא יאמרו וכו' וכן אחות אחי האב וכן כל הנאות מתמת אישות, דכיון דלשמא יאמרו ליכא

כתב כל נכסיו לבנה כו'. נסמוך מוקי לה כר"מ דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה תימה לר"ת דבכל דוכתא משמע דבמיניה פליגי[8] בהאומר בקדושין (דף סה:) גבי מנים שבאו ממדינת הים וחבילה עמהן כו' דקאמר אשה גובה כתובתה מן החבילה ומוקי לה כר"מ וכן בנדרים (דף סה:) גבי אפילו אתה מוכר שער לאשך מייב אתה ליתן לה כתובה[ב] שמע מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה[ג] והא עיקר פלוגתייהו בהאשה שנפלו (כתובות ד' פ: ושם) גבי הניח אחיו מעות כו' דפליגי התם ר"מ ורבנן מי משתעבדי לכתובה או לא משמע דביתמי פליגי[ד] אבל מיניה מודו רבנן דמשתעבדי כמו בבעל חוב דאפילו מגלימא דעל כתפיה ואר"ת דיבם במקום אחיו קאי והוי כמיניה אבל מיתמי אפילו רבי מאיר מודה דלא משתעבדי וכן נראה לר"י דאי לר"מ מיתמי נמי אית ליה דמשתעבדי א"כ סברת ר"מ הפוכה מדרבנן דלרבנן כתובה גרועה מב"מ דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מייניה וב"מ אפי' מגלימא דעל כתפיה ולר"מ עדיפא דאפילו מטלטלי דיתמי משתעבדי לה ובב"מ לא משתעבדי[ה] אלא ודאי לב"ע מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה ומיהו קשה דהכא משמע דמטלטלי דמתנה משתעבדי לר"מ ומתנה אלימא מיתמי דשטרא שאין בו אחריות לא נגבי ממקבל מתנה כדמשמע בפ"ק דב"מ (דף יב:) דתנן מצא שטר שאין בו אחריות נכסים יחזיר ולא חיישינן שמא יעשה קנוניא על מקבל מתנה ואילו מיתמי אפי' מלוה על פה קי"ל (ב"ב דף קעו.) דגבי ואר"י דהכא במתנת ב"מ איירי דגרועה כגון ירושה[ו] אבל ממתנת בריא לא גבינא וכן משמע בים נוחלין דקאמר מה ירושה דאוריתא אלמנתו גוזרים מנכסיו מתנת ב"מ דרבנן לא כ"ש[ז] ולפי מה שתקנו דגובה אשה לכתובתה ממטלטלי דיתמי כ"ש דגבינא ממטלטלי דמתנת ב"מ אבל ממתנת בריא דעדיפא לא תקינו שתגבה:

מני ר' מאיר היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה. אע"ג דבכל דוכתא אמרינן הוקשו עבדים לקרקעות הכא יש לחושבם כמטלטלי[ח] דלא סמכה דעתה עילוייהו לפי שמתים וגורמים ולישנא דמשיב להו מקרקעי סבר דסמכה דעתה עילוייהו כמו קרקעות:

ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו. אמרי' בירושלמי זאת אומרת מותר לאדם לישא אשת בן אחיו פי' אע"פ שיכול לבא לידי ביטול מצות יבמין אם ימות ותפול לפני ט) האחין אפ"ה מותר מכאן יכול להיות ראיה לפירוש ריב"ן שפי' בהבא על יבמתו (לעיל סב:) והבושם בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מלוה דמבטל מצות יבמין[י]: ואינן תנו רבנן[ו] יש חולץ לאמו מספק לאחותו מספק לבתו מספק כיצד אמו ואשה אחרת ולהן שני זכרים וחזרו וילדו שני זכרים במחבא ובא בנה של זו ונשא אמו של זה ובנה של זו נשא אמו של זה ומתו בלא בנים זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק לאחותו מספק כיצד אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ובאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום ומתו בלא בנים חולץ לשתיהן נמצא חולץ לאחותו מספק לבתו מספק כיצד אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ובאו אחיהן ונשאום ומתו בלא בנים זה חולץ לבתו מספק וזה חולץ לבתו מספק תניא[ז] היה ר"מ אומר איש ואשה פעמים שמולידין חמש אומות כיצד ישראל שלקח עבד ושפחה מן השוק ולהן שני בנים ונתגייר אחד מהן נמצא אחד גר ואחד עובד כוכבים הטבילן לשם עבדות ונזקקו זה לזה הרי כאן גר ועובד כוכבים ועבד שחרר את השפחה ובא עליה העבד הרי כאן גר ועובד כוכבים ועבד וממזר שחרר שניהם והשיאן זה לזה הרי כאן גר ועובד כוכבים ועבד וממזר וישראל מאי קמ"ל[ח] עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ת"ר[ט] יש מוכר את אביו להגבות אמו כתובתה כיצד ישראל לקח עבד ושפחה מן השוק ולהם בן ושחרר את השפחה ונשאה ועמד וכתב כל נכסיו לבנה נמצא זה מוכר את אביו להגבות לאמו כתובתה מאי קא משמע לן כולה רבי מאיר היא ועבדא מטלטלי[י] ומטלטלי משתעבדי לכתובה ואיבעית אימא הא קמשמע לן[יא] עבדא כמקרקע דמי: **מתני'**[יב] האשה שנתערב ולדה בולד כלתה הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו בני הכלה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו בני הזקנה או חולצין או מייבמין שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו[יג] מתו הכשרים התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מייבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו לבני הכלה אחד חולץ ואחד מייבם[יד] כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלים בתרומה וחולקין חלק אחד בגורן ואינן יבמין אם ימות ותפול לפני[טו] האחין אפ"ה מותר מכאן יכול להיות ראיה לפירוש ריב"ן שפי' בהבא על יבמתו (לעיל סב:) והבושם בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מלוה דמבטל מצות יבמין[י]: ואינן

יש חולץ לאחותו מספק. אע"פ שהיא ממעט עשרה נשים הפוטרות צרותיהן וכן לבתו ואמו: **אמו ואשה אחרת.** שילדו שני זכרים במחבא והוא ג' מהן ולהן שני זכרים ודאין כגון רחל אשת יעקב שהיה לה יוסף ממנו ואחר כאשר ילדו שני זכרים במחבא ומתו יעקב ולאובן ובא יוסף בנה של רחל ונשא אמה אמו של חלרון וחלרון נשא את רחל ומתו יוסף וחלרון ונפלו לפני המערובות רחל לפני בנה של חנה שהוא אחי חלרון וחנה לפני בנה של רחל שהוא אחי יוסף ומתון שאין ידוע מי בנה ומי יבמה צריכה חליצה משייהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק: ה"ג **לאחותו מספק כיצד אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ובאו אחיהן נשאום ומתו בלא בנים חולץ לשתיהן נמצא חולץ לאחותו מספק לבתו מספק.** כך שנויה בתוספ' (דמכילתין פי"ב ה"ג). אמו שילדה מאיש אחר שנשאה לאחר מיתת אביו וילדה עם אשה אחרת שתיהן שתי נקבות ואין ידוע איזו בת לאיזו אם ועמדו שני אחיו שהיו זה מאביו שלא מאמו ונשאום לשתי הנקבות הללו המערובות ונפלו שתיהן לפני זה ליבום ואחת מהן לאחותו מאמו ואילו היה מכיר לא היתה צריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שתיהן צריכות חליצה. ליישנא אחריתא ובאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום אחיו של ראובן נשא אחת ואחיו של חלרון נשא אחת ראובן חולץ לאשת אחיו ושמא אחותו היא וכן חלרון ז"ו שמעת"י ולב"י מגמג"ס ב"ה דהא שמא לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו אבל לאחותו מספק משמע שאלץ ולאי לאחותו ממתנ' ספק שבידו: **אשאו ואשה אחרת.** אשת ראובן ואשת כלב שילדו שתי נקבות במחבא נמצאת האחת בתו ובאו (אחיהן אחי הבעלים הם) שני אחי ראובן ונשאום נמצא ראובן חולץ לבתו מספק ששתיהן צריכות חליצה ואם היה מכיר בתו היתה פטורה ואם שני אחי כלב נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק. ולאון מור"י אחיו של ראובן נשא אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראובן חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולאו היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו: **אחד עובד כוכבים ואחד גר.** דבנים שילדה בעודה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אינן עבדים דקי"ל בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו[ט] אתם קונים מהם ולא הם מכם ולא הם קונין זה מזה: **שחרר את השפחה.** והרי היא כישראלית ובא עליה העבד הולד ממזר: **ונתן בן.** ולא קנה את הבן: **וכתב לו כל נכסיו.** ומת והרי אמו מובטחת כתובתה מן הנכסים: **כולה ר"מ היא.** הא מתניתא בתרייתא דיש מוכר ר"מ נמי אמרה וסיפא דקמייתא היא ומש"ה קתני עבד משועבד לכתובה דר"מ סבר מטלטלים משתעבדי לכתובה במס' כתובות בפ' האשה שנפלו (ד' פ:) דקתני הניח פירות המלוטים מן הקרקע כו': **מתני' נכסי הכלה.** לאשת בן הכלה ולאי: **אחד.** מן התערובות תולץ תחלה ואח"כ מייבם השני ממ"ג אם יבמתו היא הרי טוב ואם אשת בן אחיו היא הרי חלץ לה יבמה ומותרת לו: **תולקין חלק אחד.** מאחד כהן ואחד עבד כהן: **תולקין בתרומה.** מאחד כהן ואחד עבד כהן: מפרש בגמ' [ע"כ]: בין

מסורת הש"ס

ח) [תוספתא פי"ב], ט) [תוס' קדושין פ"ה ע"ב], י) [בעל' טז: מס. קדושין ע.], יא) [תוספתא קדושין פ"ה], יב) [כתובות פא: קדושין סה:], יג) [ניצין לט. נ"ק יב. נ"ב סח. קנ.], יד) [ניצין מב: [תמורה ח.], טו) [ויקרא כה], טז) [ל"ל אחיו, י) [וע' היטב תוס' לעיל סב: ד"ה והטעם]].

מוסף רש"י

ומטלטלי משתעבדי לכתובה. ור"מ היא דאמר במסכת כתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (פ:) גבי שומרת יבם שכתובתה על נכסי בעלה הראשון הניח אחיו מעות ילקח כסם קדקע והוא אוכל פירות, אלמא מעות משתעבדי לכתובה (קדושין סה:). **כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה.** ואין יודע אי זה כהן ואי זה העבד (תמורה ח.). **הרי אלו אוכלין בתרומה.** שניהם ממה נפשך דמה כהן ומה עבד כהן (גיטין מב:).

מוסף תוספות

א. דלא אמר ר"מ לגבות מיתמי אלא דוקא מניה. כתובות פא: תוד"ה ר"מ. ב. דמחייב לזבוני לפרוע כתובתה. ר"ן נדרים סה: ג. [ו]לדידן דקי"ל דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מיניה דידיה לא משתעבדי, וטעמא משום דאין זמן כתובה ידוע ושמא לא תגבה לעולם וכשהיא גובה אינה גובה אלא ע"י מיתה וגרושין הלכך לא סמכה דעתה אלא על הקרקע, ומשו"ה לרבנן הורע כחה של כתובה מחוב דעלמא. שם. ד. ולר"מ עדיפא טפי כתובה מבעל חוב דעלמא דנהי דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי לכתובה משתעבדי. שם. ה. [ו]השתא מלוה דעדיפא דמודו רבנן דבני מיניה אפי' מגלימא דעל כתפיה מודה ר"מ דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי ליה, כתובה דגרוע[ה] דלרבנן אפי' מטלטלי דידיה לא משתעבדי כ"ש דלר"מ לא משתעבדי לה מטלטלי דיתמי. כתובות פא: תוד"ה ר"מ. ו. כתוס' הרא"ש (כתובות פא:): שהיא מדרבנן וגרועא מירושה. ז. משמע אבל מתנת בריא דהויא דאורייתא אינה ניזונת אלמא גרועא ירושה ממתנת בריא. כתובות פא: תוד"ה ר"מ, ואמורינן נמי בפרק נערה (כתובות מט:) הכותב כל נכסיו לבניו הוא ואשתו ניזונים מהם ופרש"י התם דוקא בבו אבל אחר אי לאו דעביד ליה נייח נפשיה לא הוה יהיב ליה. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ח מהל' יבום ה"ד טוש"ע אה"ע סי' קנו סעי' ה: כ ב מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' ו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה בני ובו'. **דלא** סמכה דעתה ובו'. וכ"כ הרשב"ם ב"ב ד' קכח ע"א ד"ה וכ"ש:

תוס' חד מקמאי

ת"ר יש מוכר את אביו להגבות [אמו] בתובתה כיצד ישראל שלקח [עבד] ושפחה מן השוק וילהן בן ושחרר השפחה ונשאה ועמד וכתב כל נכסיו לבנה נמצא זה מוכר אביו לגבות כתובתה. וכולה ר"מ היא והא קמ"ל מטלטלין משתעבדי לכתובה איבעית אימא הא קמ"ל דעבדים כמקרקעי דמי. הא מתני' דלא כהלכתא היא דקי"ל הלכה ט) אין גובין מן העבדים. מיהו גמרי' מינה דמתנת שכ"מ במטלטלין כירושי' שוויה רבנן וב"ח גובה מהן לפי תקנת הגאונים שתקנו לגבות לב"ח ממטלטלין דיתמי ולא ג) במתנת ש"מ דין מתנת בריא לו שלא יהא ב"ח גובה ממנה כדקי"ל עשה שורו אפותיקי ומכרו אין ב"ח גובה היתמנו. דהא ודאי (גובה) [כתב] כל נכסיו לבנה ודאי מתנת ש"מ הוא דאי הויא מתנת בריא לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה היכי גבינן כתובה ממטלטלין לבתר דיהבינהו [במתנה] דהא אפי' באפותיקי קי"ל ג) עשה שורו אפותיקי אין בעל חוב יכול לגבות היתמנו אלא לאו ש"מ מתנת שכ"מ היא ושי"מ דכירושה שוויה רבנן למיגבה מינה לב"ח וכשעשה לה אפותיקי נמי לא מצית מוקמת לה דא"כ אפי' לרבנן נמי דאמ' מטלטלין לא משתעבדי לכתובה מוכר את אביו לגבות כתובתה. ואיכא לדחוקי לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה אפי' מיתמי כדאיתא בפ' האשה שנפלו לה נכסים הני נמי משתעבדי מן הלקוחות:

ט) כן איתא בב"מ (קמא) דר"ל סבר דאין נוגין מן העבדים. ג) ל"ל ולא היא כמתנת בריא דאם דאם דינו כמתנת בריא לא היה כ"ש נוגה ממנה וכו'. ג) ל"ש דהא הכא בעבד מיירי ובעבד הא מהני אפותיקי ומכמואר שם ור"כ דנינו עלמו בתמוך דלא מגינן לאוקמי שעשה לה אפותיקי דא"כ אפילו לרבנן נמי.